

Dokumentation. Dagbladet Information har i en række store artikler gennem flere måneder sat sig selv på anklagebænken for politisk ensretning i 1970erne – for i sidste uge pure at frikende sig selv. En gennemgang af avisen i januar og april 1976 afslører, at det kræver endog meget store skyklapper ikke at se bladets revolutions-dyrkelse.

»»Det rene vås««

Af Bent Blüdnikow og
Bo Bjørnvig

INFORMATION satte sig selv på anklagebænken og bad Bent Blüdnikow om at komme med sine anklager om ideologisk ensretning i 1970erne, så skulle avisen nok selv undersøge dem. I en række artikler spurgte man nogle af de »anklagede« skribenter, hvad de mente om anklagerne, og dem var de mærkværdigt nok ikke enige i. Hvorefter den dybdeborende journalist og bladets chefredaktør i en leder kunne konstatere:

»Intet ville være lettere nu end at pege fingre ad Blüdnikow og affærdige hans anklager om fortidige fejl som det rene vås. Trods Blüdnikows stort anlagte madding har 'fangsten' i det store og hele været minimal, måske på grund af hans løse håndtering af kilderne til de angivelige fakta bag hans kritik ... Selv om tidsånden har bevæget sig voldsomt de forløbne snart 63 år, har Information aldrig været præget af politisk ensretning endsige udraderet retten til at have en anden mening.«

Det er så skamløs en frikendelse, at den selvfølgelig må udfordres. Selv en Tøger Seidenfaden måtte sidste lørdag konstatere, at nok var Bent Blüdnikows anklager overdrevne, men »...så nem en frikendelse af Information er på den anden side heller ikke rimelig. For i alle de omtalte sager har Bent Blüdnikow sådan set ret i det centrale: der var en stærkt venstreorienteret stemning og tendens i Information, og de socialistiske diktaturstater blev ikke kritiseret nær så ofte eller konsekvent som de vestlige demokratier og USA. Der var en bias i avisen, som afspejlede en stærk tidsånd. Og avisen

har dermed et medansvar for både udbredt hjemlig uvidenhed om kommunistiske rædsler og et stort miljøsmanglende demokratiforståelse i en periode.«

Der ligger en større forskningsopgave i at gennemgå Information i de år, så i den aktuelle situation valgte vi en overkommelig løsning med alle de faldgruber der er, nemlig at plukke et par måneder ud og se på, hvordan avisen så ud i en sådan periode, for dog at få et rimeligt repræsentativt billede. Det blev nogle måneder midt i 70'erne, dét årti det gik hedest til. Januar og begyndelsen af april.

DET viste sig, at avisen de første 14 dage af januar var præget af den kinesiske leder Chou En-Lais død 8. januar 1976. Chou havde gennem årtier været Maos trofaste politiske hjælper og støtte, men i de sidste år blev han beskyldt for vestlig tankegang. Den seneste kinesiske biografi skildrer ham som en mere moderat mand end Mao, men ikke en, der gjorde modstand mod den katastrofale undertrykkelse i landet, heller ikke under Kulturrevolutionen.

~~Chous død satte gang i januar måneds skrivelser i Information. Få dage efter hans død bragte bladet en forsidede med titlen »Efter Chou En-Lai.« Det var en overvældende hyldest til Chou, der sluttede med ordene: »Det Kina som Chou En-Lai har været med til at skabe, bliver ikke rystet af hans død. For i sidste instans er det bønderne og arbejderne, der har hovedæren for de opnåede resultater. Sammen med Mao har Chou været i spidsen for at slå dette fast igen og igen... Det er deres særlige fortjeneste, at det ikke blot var en pragmatisk indordning sig under realiteterne, der lå bag denne konstatering, men at det udtrykte en grundlæggende respekt, ja kærlighed til mennesker, på hvilken de byggede deres revolutionære socialisme. Den de håbede og håber engang af deres efterfølgere kan kæmpes frem til kommunisme. Men kæmpes skal der.« Lederen var skrevet af Ejvind Larsen.~~

Men det var ikke nok, inde i bladet er der 3 digte af Mao og lederskribenten spekulerede over, om Mao mon havde tænkt på Chou i digtet om fuglen Peng, som lyder: »På sine vældige vinger løftes fuglen Peng/ halvfemsindstyve tusind mile op i vejret/ der rejser sig en rasende orkan/Bærende den blå himmel på ryggen skuer han/ud over menneskenes byer og lande.« Der var også en rørstrømsk artikel af journalisten Poul E. Svejstrup »Chou En-Lais ukendte tanker«, der lovede, at hvis disse ukendte tanker var nedfældet i en lille rød bog, så ville den have fået lige så stor udbredelse som Maos lille Røde, for hans viden kendte ingen grænser og alle havde respekt for ham. Og der blev også plads til en lang artikel af Peter Neersø, som begejstret beskrev det socialistiske samfund, hvor man nu udlignede forskellen mellem rige og fattige i de fattige folkekommuner. Det hele var præget af en troskyldig tro på Kina som et idealsamfund og der var ikke et ord om ofrene og

lidelserne.

Det var dog blot opvarmningen, for nogle dage senere ryddede man flere sider for en større gennemgang af Chous tanker og storladne gøren og laden. Man skrev i følgeteksten beundrende: »Karakteristisk for Chou En-Lais udtalelser er deres enkelhed og ligefremhed og karakteristisk for hans synspunkter og vurderinger er deres afbalancerede realisme.«

Og sandelig så fremkaldte den elskede leder Chou atter en refleksion denne januar 1976 i form af en forsideleder under titlen »Proletariatets diktatur«. Grunden var at en læser, Steen Achton, i en helsides kronik havde brokket sig over, at DKP nu opgav begrebet »proletariatets diktatur«. Det var her lederskribenten kunne gribe til den vise Chous ord og fremholde, at Chou havde forsvaret privatejede jordlodder på landet og begrænsede markeder: »På den måde oversætter Chou til kinesiske forhold, hvad Marx mente med proletariatets diktatur; selvstyre på alle niveauer i så stor udstrækning som muligt under stadig opmærksomhed omkring farerne for gale tendenser.« Dette fik lederskribenten til at belære om, at også i Danmark var det nødvendigt med konkrete anskuelige forsøg: »For de praktiske forsøg må i en lang periode foregå på delvis kapitalistiske betingelser og er derfor truede af alle mulige misbrug. Den risiko er nødvendig at løbe, hvis kritikken af de vestlige kommunistpartiers udvikling ikke skal ende i gold bogdyrkelse.«

Man skrev også om Sydkorea, for nu at blive i Asien. Det var nu ikke sulten i fangelejren Nordkorea, der havde avisens interesse, men derimod Sydkorea, hvor man bragte kritiske artikler om demokratiets tilstand. Bladets udsendte korrespondent Bo Gunnarsson berettede, at diktator Park Chung-Hee brugte alle midler til at undertrykke befolkningen.

EN hyppig skribent var bladets sikkerhedspolitiske skribent Jørgen Dragsdahl, som blot her i januar optrådte med flere store artikler. Den mand havde en forrygende arbejdsevne. De handlede alle om USA og CIA og det var ikke noget hyggeligt syn, der mødte læserne. I en helsides artikel berettede Dragsdahl, at FBI havde fabrikeret »snedige« karikaturtegninger om De sorte Pantere for at smæde disse mennesker. Sagen viste ifølge Dragsdahl, at de amerikanske myndigheder ikke skyede nogen midler for at bekæmpe deres modstandere. Og det var da også temaet i månedens andet bidrag af Dragsdahl, nemlig om CIAs moral. Han citerede en tidligere CIA agent Philip Agee for at sige, at CIA var en kriminel organisation på linie med mafiaen.

Information havde også en kommentator fra Sovjetunionen tilknyttet, nemlig en vis Spartak Beglov fra nyhedsbureauet APN i Moskva. Han var statsansat nyhedsformidler, eller rettere propagandist, og han fulgte hurtigt op på Dragsdahls oplysninger. Han kunne

nemlig fortælle om »CIA's tyste intervention med dollars«. Historien gik ud på, at CIA havde overført et millionbeløb til antikommunistiske aktiviteter i Italien, men det kun »var toppen af et vældigt isbjerg«. Et rædselsscenario blev rullet ud af denne herre fra det russiske nyhedsbureau, der viste, at amerikanere brugte bestikkelser og meget andet for at skabe et ny-fascistisk Europa, der vendte sig mod Sovjetunionen og kommunisterne: »Tager man situationen i Vesteuropa i sin helhed ser man, at på den ene side forsøger afspændingens modstandere at bremse bevægelsen frem mod en sikrere fred ved at råbe op om 'den sovjetiske trussel' og stille allehånde absurde krav om forandringer i de interne socialistiske lande under påskud af, at de vestlige lande frembyder et sandt 'mønster på demokrati',« mens på den anden side denne »frie verdens facade skjuler politisk pression, komplottet og attentater mod folkens suveræne ret til at vælge frit«.

Der var i Information i denne måned ingen kritik af forholdene i Sovjetunionen, mens Spartak Beglov kunne udbrede sig med sovjetiske synspunkter, der lå tæt op ad tonen i Jørgen Dragsdahls indlæg. Derfor kunne han også følge op med en kanonade med en anklage mod de vestlige aviser, der benyttede Helsinki-aftalen til at rette anti-sovjetiske anklager mod Rusland.

ET af de helt store slagnumre i denne måned var et ofte tilbagevendende tema i Information og i det hele taget på venstrefløjen, nemlig Berufsverbot. Unge mennesker nu vil næppe vide, hvad dette Berufsverbot stod for, men det blev et velkendt begreb i 1970'erne. Det var den tyske stats forbud mod, at kommunister og andre der blev vurderet som en sikkerhedsfare kunne få arbejde i det offentlige. På samtidens venstrefløj viste dette Berufsverbot det tyske samfunds sande karakter, nemlig et kryptofascistisk samfund. Og det skortede da heller ikke på artikler i Information om emnet, blot for denne korte tidsepoke i januar 1976. En stor forsidedeleder hed sigende »Vesttysk demokrati?«. Det var formet som et brev til Danmarks udenrigsminister og satte altså et alvorligt spørgsmålstejn ved, om Tyskland overhovedet kunne regnes for et demokrati, når det praktiserede Berufsverbot.

Efter nok en række artikler om misèren satte man trumf på med en lang kommentar af Anders Stig Møller fra Danske Studerendes Fællesråd, der skrev om »undertrykkelsesmaskinen« i Vesttyskland, som var udtænkt for at »smadre al politisk opposition«. Han udmaled i sit indlæg et rædselssamfund med undertrykkelse og censur. Og så nåede han til pointen, nemlig at det danske uddannelsessystem lagde op til selv samme disciplineringsstortur: »Koncentrationen af kritiske/socialistiske potentialer på nogle enkelte institutioner gav staten og reaktionen immanente muligheder for at skride repressivt ind.«

SÅ var der lagt op til den helt store sa om Berufsverbot. Avisen kunne nemlig i slutningen af måneden vise en forsidetegning af Marx med bånd for munden, som viste, at marxismen havde fået taleforbud. Inde i bladet fulgte man op: »På tema-siden side 4 giver Mette Fugl eksempler på, hvilke uhyrligheder, dette vesttyske fænomen kan føre til.« I artiklen blev en juraprofessors angreb mod venstreorienterede studenter sammenlignet med SS-fører Stroops ord under nedkæmpelsen af Warszawa-ghettoen i april 1943: »I løbet af dagen brændte flere husblokke ned. Det er efter min mening den eneste og letteste måde, når man vil fjerne denne pøbel og disse undermennesker fra Jordens overflade.«

Vesttyskland var i en vanskelig situation midt i Den kolde Krig. Stasi fra Østtyskland havde deres spioner i det vesttyske samfund og Rote Armee Fraktion udgjorde en konstant fare. Myndighederne var presset og forsøgte at gardere sig. Afvisningen af at ansætte folk, der var en sikkerhedsrisiko, var selvfølgelig problematisk i en demokratisk stat, når disse mennesker ikke var dømt, men det interessante er, at Information i denne måned ikke med et ord nævnte undertrykkelsen i Østtyskland, men altså gang efter gang langede ud efter Vesttyskland og indblandede nazismen i denne kritik. Det var denne kritik og sammenligning mellem det vesttyske retssamfund og nazismen, der gav legitimitet til de vesttyske terrorister.

Information var i denne måned en blandet landhandel. Der var seriøse alsidige artikler og så en overvægt af sludrende marxistiske analyser og kommentarer. Læserbrevssiderne flød over med venstrefløjsretorik. Fra denne landhandel kan man nævne, at Norge blev behandlet under overskriften »Norges økonomiske mirakel bygger på udpint arbejdskraft« – så var den marxistiske pointe vist feset ind. En marxistisk kritik af Lenins teoridannelse blev positivt anmeldt af Søren Kjølrup uden at det blev nævnt med et ord, at manden havde stået fadder til terrorsamfundet. At en leder advarede mod ensidig anti-kommunisme i form af boykot af kommunistpartierne i Europa. At Israel fik de sædvanlige håndkantslag i flere artikler, hvor en overskrift hed »En israeler anklager sit lands system« og en anden »De ikke-zionistiske jøder advarer mod Israels holdning«. Der var selvfølgelig ikke noget positivt om Israel og ikke et ord om undertrykkelsen i de arabiske lande.

Et andet af tidens temaer var Angola, der under Den kolde Krig var stedet, hvor Cuba, Sovjetunionen og vestmagterne blev konfronteret. Information havde en balanceret dækning af konflikten ved Jan Stage. Desværre var Stage ikke alene om dækningen og Afrika-opgøret blev snart sovset ind i avisens ideologiske medløberi. Journalist Tyge Petersen roste Jugoslaviens, Sovjetunionens og Cubas indsats til støtte for MPLA og var

også positiv, fordi den ifølge Tyge Petersen hvilede på erfaringerne fra deres egne »autentiske revolutioner«. Og Jørgen Dragsdahl var som altid parat til at give USA skylden for konflikten i en kommentar senere i januar.

Det var en ganske almindelig januar måned i 1976, hvor der ingen tvivl herskede om at revolutionen lå lige om hjørnet.

DET var der heller ikke tvivl om i første halvdel af april samme år:

Den sovjetrussiske opinionsdanner ansat ved det statslige nyhedsbureau Spartak Beglov forklarer, hvor åben Sovjetunionen er for samarbejde med den vestlige verden, og Dragsdahl beskriver CIA's betænkelige aktiviteter på næsten en hel side. Når vestlige lande beskrives, er det næsten altid negativt, en stor artikel om England fortæller, at »Nationen styrer sikkert mod en position som Vesteuropas Argentina og Nordeuropas Sicilien«, og USA annekterer Mikronesien, og Sydkorea er et rendyrket diktatur og »Forholdet Sovjet-USA skadet af den anti-sovjetiske kampagne« under den amerikanske valgkamp, fortæller Informations Moskva-korrespondent Dev Murarka. Som om det grundlæggende er Vesten, der er den aggressive og forulepende part.

Også Danmark er slem, »Efterretningsvæsenets virksomhed: Interneringslejre allerede parat,« skriver Mads Nissen Styrk, med underrubrikken: »I 1964 var 400.000 danskere – fortrinsvis politiske og seksuelle mindretal – registreret i efterretningstjenestens kartoteker.« Mens vi hører meget lidt for ikke at sige intet om kartotekerne østpå, for eksempel S tasis.

Der er lange begejstrede artikler om socialismens fremmarch, for eksempel Wilfred Buchetts »Opbygningen af et socialistisk Angola begyndt«, og endnu længere interviews med marxistiske tænkere om fremtiden, hvor det fremgår, at der kun er én vej frem: Ejvind Larsen refererer og hylder Rudi Dutschke og det hele illustreres med et foto, der fuldstændig ligner helte-billederne fra den russiske revolution. Et fremhævet citat: »Der finder en proletarisering sted af de intellektuelle, og proletariatet intellektualiseres af de øgede krav til faglige kvalifikationer. Det er den nye arbejderklasse.« Hokus pokus: de intellektuelle og arbejderne tilhører samme klasse.

Det er bedst, fremgår det nede i teksten, hvis vejen til socialismen sker ad legal, fremfor illegal, vej. Men: »Det sidste kan man blive tvunget til.«

Tine Vammen og Kristof K. Kristiansen interviewer den marxistiske revolutionshistoriker

Albert Soboul under overskriften: »Den franske revolution, proletariatets diktatur og kommunistpartiet.« Dar Janekovic interviewer Tito, der »taler åbenhjertigt om sit lands politiske problemer ... og en kommunistes moralske forpligtelser.« Om hvilken vestlig leder ville avisen mon skrive »åbenhjertig«?

Henrik Heie anmelder langt og grundigt Eggert Petersens bog Plan 77, hvor forfatteren skoses for sin tro på, at staten kan reformeres, denne stat, skriver Henrik Heie, der, hvis det for alvor brænder, har »andre undertrykkelsesmidler, fra den milde repression til den grusomste vold eller endog fysiske udslættelse af det herskende systems modstandere.« Her hjælper det ikke, at Eggert Petersen »er et menneske af god vilje«.

MEN ser vi bort fra den politiske og ideologiske dækning har Information på dette tidspunkt en række glimrende kulturskribenter, som ikke umiddelbart fremstår som dybt præget af den ideologiske ensretning: Torben Brostrøm, Hans Edvard Nørregård-Nielsen, Karen Dissing Melega, Hans Hertel og ikke mindst Hans Georg Lenz. Sidstnævnte så således ikke Wagner fra en marxistisk synsvinkel.

På den anden side ser man ingen af dem gå imod strømmen, Brostrøm skriver således causerende om at være arbejdsgiver for sine håndværkere, uden at det kan genere nogen, og Hans Hertel har jo – hvor god en skribent han ellers er – aldrig vovet et øje. Så disse fine skribenter opvejede på ingen måde ensretningen, de undgik den snarere ved at insistere på kulturens egenverdi. Hvad de selvfølgelig aldrig ville have vovet at sige offentligt, hvis de var blevet spurgt. Undtagen Lenz.

På den måde kan man godt sige, at Information var en pluralistisk avis, personlighedernes avis og hvad selvrosen nu ellers går ud på. Men det kan ikke skjule, at bladet på det politiske og ideologiske område var énspreget.

Ingen sagde dén linie imod. For dét ville de være sluppet meget dårligt fra. Dengang.

Så chefredaktør Palle Weiss & Co. burde sætte sig og læse deres egen avis fra dengang. Og blive røde i hovederne, ikke så meget over hvad de skrev dengang – dét har de lissom ikke ansvaret for – men over hvad de selv tillod sig at skrive i sidste uge, da de pure frikendte avisen.

Citat: »Det er deres særlige fortjeneste, at det ikke blot var en pragmatisk indordnen sig under realiteterne, der lå bag denne konstatering, men at det udtrykte en grundlæggende respekt, ja kærlighed til mennesker, på hvilken de byggede

deres revolutionære socialisme.«
Leder i Information om Mao og Chou En-Lai.

Citat: »Der finder en proletarisering sted af de intellektuelle, og proletariatet intellektualiseres af de øgede krav til faglige kvalifikationer. Det er den nye arbejderklasse.«

Billedtekst: Revolutionshelte, trætte af at have stået i positur så længe: »Hvad blev der af revolutionen?« »Nu har jeg stået her i årevis.«